

El veterà polític italià ha estat sempre un personatge incòmode

Giovanni Sartori, fent amics

FERRAN SÁEZ MATEU

Fa tot just dos anys que el veterà polític italià Giovanni Sartori va presentar a Madrid la traducció espanyola del seu darrer llibre, *La tierra explota. Superpoblación y desarrollo* (Taurus). L'AVUI se'n feia ressò a la secció de Cultura, en un article signat per Marga Casado. Com era d'esperar, el llibre no va tenir un ressò proporcional a la importància de les idees que exposava; més aviat va passar desapercebut. Un dels símptomes més inequívocs de les societats decadents és la tendència a postergar *sine die* els debats decisius i, simultàniament, fer tota mena de focs d'artifici verbals amb les collonades més enrojoladores, com la que vam tenir el dubtós plaer de presenciar a Barcelona ara fa un any. Liberal de pedra picada, d'una honestat intel·lectual a prova de correcció política, Sartori ha estat sempre un personatge incòmode. Durant la fatídica dècada dels anys setanta del segle passat –els “anys de plom”, en diuen a Itàlia– no es va deixar seduir per la radicalitat ideològica que en aquell moment imperava a la universitat. Quan aquella patètica farsa va retornar, disfressada aquest cop d'altermondisme, Giovanni Sartori va distanciar-se de nou d'aquells intel·lectuals que prefereixen complaure les masses en comptes de saccar la consciència individual dels seus conciudadans. Per això no ha parat mai de posar sobre la taula temes que generen urticària entre els benpensants: els valors inquietants d'un important sector del món islàmic, el descontrol del flux migratori del Tercer Món, i altres qüestions per l'estil. El problema de la superpoblació n'és una de les més cridaneres, òbviament; i tothom opta per mirar cap a un altre costat. Fer-ho, però, és una irresponsabilitat.

A final del segle XX la població mundial va superar els 6.000 milions de persones. La xifra diu poca cosa si no tenim en compte que cap a l'any 1900 la població global no arribava als 1.600 milions de persones. La dada és espectacular, però la que realment provoca un esglai és la següent: a la xifra de 5.000 milions de persones s'hi va arribar... el juliol del 1987. Això vol dir que en menys de 15 anys, la població va augmentar en 1.000 milions de persones, és a dir, un vint per cent (o, en termes més dramàtics, ha crescut un insòlit 375 per cent en només un segle). Sense necessitat de jugar al catastrofisme, sense recórrer a visions apocalíptiques del futur, sembla evident que totes aquestes dades conviden, si més no, a la reflexió. La primera i més clara, segons Sartori, és que la superpoblació és, per definició, un problema global, però el seu origen està situat en el ben o mal anomenat Tercer Món. Heus aquí el drama, arrodonit per cerimònies de la confusió com la cimera –i la contracimera– de Johannesburg celebrada l'estiu del 2002. Allí hi van confluïr els profetes del desenvolupament pel desenvolupament i els profetes de l'ecologisme *freakie*. Dos extrems; cap resultat. Enmig d'ambdues trinxeres, Sartori en propugna una altra de més matisada i racional: repensar la tronada noció de desenvolupament infinit, d'una banda, i retornar l'ecologia

al seu lloc (és a dir, el d'una ciència importantíssima, no una ideologia plena d'adherències irracionalistes). Això li permet defensar el Protocol de Kyoto i, alhora, el conreu –selectiu i controlat– de vegetals modificats genèticament. També el fa culta per criticar severament la política internacional dels Estats Units i, simultàniament, denunciar les absurditats de l'esperit de Seattle. Aquí reben Bush i John Zeran, així com els seus submisos escolanets incondicionals. I de passada, per acabar d'adobar-ho, Sartori carrega contra l'Església catòlica per la seva prohibició dels mecanismes moderns de contracepció; i contra l'Islam, per exportar a Europa, a través del moviment wahhabit, a través del moviment wahhabit sufragat per l'Àrab Saudita, valors contraris a la democràcia i a la dignitat de les persones. Ja ho veuen: Giovanni Sartori no para de fer amics... La llibertat de pensament té aquestes coses, i això és el que li va reconèixer ara fa un any la Fundació Catalunya Oberta –a la qual tinc l'honor de pertànyer– amb el Premi Ibáñez Escofet. D'intel·lectuals de la vella escola en queden molt pocs. Són rareses que cal protegir.

En tot cas, la gràcia de ser un franc-tirador és que permet assolir una visió

més equilibrada de la realitat que la que acostumen a generar les ideologies momificades. Davos o Porto Alegre? Ni una cosa ni l'altra (potser perquè, de fet, són dues cares de la mateixa moneda: la de l'Occident desconcertat). Sartori recorda que els altermundistes parlen en nom del Tercer Món, però aquest no els fa ni cas. Aquella gent vol cotxes, i frigorífics, i televisors, i fàbriques on guanyar-se la vida; les històries anarcoecologistes que els expliquen són assumptes de rics sobrealimentats, i ells són pobres famolencs. I a Davos, què fan? Si fa no fa el mateix: explicar històries absurdes. La

XAVIER RAMIRO

més ridícula de totes consisteix a exercir l'ultraproteccionisme... en nom del liberalisme! La 2002 Farm Bill, per exemple, preveu un augment delirant dels ajuts públics a la deficitària agricultura nord-americana, similar a l'europea. Com que això perjudica brutalment els productors agrícoles dels països més pobres, es fa un sargit: es condona el deute extern de certs governs. És fàcil constatar el lligam entre Davos i Porto Alegre que apuntàvem més amunt. Aquesta roda sinistral pot ser exemplificada en individus com José Bové, un urbanita fill de professors universitaris que simula representar els interessos de la pagesia francesa (que coneix bàsicament per les fotos que s'ha

fet damunt d'un tractor). El seu proteccionisme jacobi crea damnificats en el Tercer Món, i per això s'hi solidaritza. En comptes de provar de competir, prefeix jugar amb avantatge i després repartir caritat en forma de “solidaritat altermundista”. Aquest i altres despropòsits són els que justament denuncia Sartori, confirmant així que el liberalisme genuí és més una actitud mental que no pas un conjunt de dogmes polítics o econòmics.

• FERRAN SÁEZ MATEU, ESCRITOR I PROFESSOR A LA URL
FERRANSÁEZ@HOTMAIL.COM

Franja de Ponent: recuperar l'esperit dels 80

JOAQUIM MONTCLÚS I ESTEBAN

La Franja de Ponent són unes terres catalanes que al llarg de la història han estat incorporades a l'administració aragonesa tant des del punt de vista polític com eclesiàstic. De totes maneres hi va restar una gent catalana amb una cultura i una llengua també catalanes que en algunes comarques les han pogut mantenir, malgrat dependre d'una administració totalment castellana durant més de vuit-cents anys, fins al dia d'avui.

A partir de l'any 1980, amb el patrocini de la Generalitat de Catalunya, es va començar un procés de recuperació de la llengua i la cultura que aviat va donar els seus fruits. Així, el govern aragonès, com a conseqüència de les accions reivindicatives, l'any 1984 posava en marxa l'ensenyament del català a les escoles, editava una col·lecció de llibres en català i prometia redactar una llei de llengües, que avui, després de moltes promeses, encara està per fer. A partir del 1984, no se sap per què, el govern de la Generalitat es va desentendre quasi per complet de la gent de la Franja i la va abandonar a la seva sort. A partir d'aquest moment les coses

avançaren molt lentament i en alguns aspectes es va retrocedir. Coses tan simples com que els estudiants de la Franja poguessin estudiar en els instituts de Catalunya era una muntanya insalvable i un dels fets més dramàtics que van succeir fou el pas de les parròquies de la diòcesi de Lleida a la de Barbastro, sense que pràcticament el govern de la Generalitat obrís boca.

Avui les coses han canviat. Han aparegut grups, com en els anys 80, que sense cap problema es declaren totalment catalans i sense cap complex porten a terme accions reivindicant la llengua i la cultura catalanes. Recentment la Institució Cultural Franja de Ponent ha obert a la vila de Calaceit el Centre de Recursos Culturals i Pedagògics de la Franja de Ponent. És la primera gran seu de promoció, suport i divulgació de la cultura catalana a la Franja.

Per altra part, els contactes que mantenen regularment els consells comarcals de les comarques de la Franja amb els veïns del Principat també han donat els seus fruits. A part del conveni sanitari signat entre els governs d'Aragó i Catalunya perquè les

persones d'un costat i l'altre puguin ser ateses tant a Catalunya com a l'Aragó, els consells comarcals han signat acords per treballar conjuntament en l'extinció d'incendis, promoció turística i cultural, així com també fan pinya per aconseguir les infraestructures que aquestes terres necessiten per al seu desenvolupament econòmic. Una bona notícia ha estat que les persones de la comarca del Matarranya podran seguir estudis universitaris a través d'Internet a la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) des de la seu de Tortosa.

Aquests dies, una altra bona notícia també ha estat, després dels informes favorables de les diputacions provincials de Castelló, Tarragona i Terol, la constitució de la mancomunitat de la Taula de la Sénia, que inclou els municipis de les comarques del Matarranya, els Ports, el Maestrat i una bona part dels municipis de les Terres de l'Ebre per tal de defensar i actuar conjuntament en temes d'economia, cultura, turisme i d'altres.

Si les coses segueixen per aquest camí, la tan esperada i desitjada llei de llengües de l'Aragó aviat serà una realitat. Després de més de vint anys es torna a anar pel bon camí. Esperem que aquesta vegada les forces polítiques catalanes sàpiguen estar al seu lloc i que ajudin i col·laborin perquè aquest procés que tant ha costat de tornar a engegar segueixi endavant.

• JOAQUIM MONTCLÚS I ESTEBAN. HISTORIADOR